834

-चिकित्सकी (du.) Asvins, the twin physicians of gods. -छन्दः a pearl-necklace having 81, 100 or 108 strings; शतमष्ट्यतं हारो देवच्छन्दो खशीतिरेक्युता Bri. S. 81. 32. -जनः the gods collectively. of au the science of music, dance, other arts &c.; Ch. Up. 7.1.2. - जातम a class of gods. -जामि: f. a sister of the gods; देवजामीनां पुत्रोऽसि Av. 6. 46. 1. -तरः 1 the holy fig-tree. -2 one of the trees of paradise. (i.e. मन्दार, पारिजात, सन्तान, कल्प and हरि-चन्द्न); पश्चेते देवतरवो मन्दारः पारिजातकः। सन्तानः कल्पवृक्षश्च पुंसि वा हरिचन्दनम् ॥ Ak. -3 the tree in a village (चैत्यवृक्ष) where the villagers usually meet (Mar. पार). -तपंणम offerings of water, part of the सम्ध्या ceremony. -ताड: 1 fire. -2 an epithet of Rāhu. -तातः 1 a sacrifice. -2 N. of Kasyapa. -तातिः 1 a god. -2 divine service; स नो यक्षद् देवताता यजीयान् Rv. 3. 19. 1. -तीथम् 1 the right moment for the worship of gods. -2 the tips of the fingers sacred to gods. -दत्त a. 1 god-given, granted by the gods. -2 given to the gods (as a village, &c.). (-तः) 1 N. of the conch-shell of Arjuna; देवदत्तं धनजयः (दध्मी) Bg. 1.15. -2 a certain person (used in speaking of men indefinitely); मुक्तस्ततो यदि बन्धाइवदत्त उपाच्छिनत्ति Bhag. 5. 14. 24; देवदत्तः पचित, पीनो देवदत्तो दिवा न भुक्ते &c. -3 one of the vital airs exhaled in yawning; देवदत्तो विज्ञम्भणे. ©अप्रजः N. of Buddha. -दरीन a. visiting the gods. (-नः) N. of Nārada; यथा प्राह नारदो देवदर्शनः Bhag. 2.8.1. -दारु m., n. a species of pine; गङ्गाप्रवाहोक्षित-देवदार Ku. 1. 54; R. 2. 36. -दासः a servant or attendant upon a temple. (न्सी) 1 a female in the service of gods or a temple. -2 a courtezan (employed as a dancer in a temple). -3 the wild citron tree. -दीप: the eye. -दुन्दुभिः 1 divine drum; देवदुन्दुभिनिघौषो पुष्पवृष्टिश्च खात् पतन् Rām. -2 the holy basil with red flowers. -3 an epithet of Indra. -दूतः a divine envoy or messenger, an angel. -देवः 1 an epithet of Brahman; Rām. 1. 43.1. -2 of Siva; अयाचितारं न हि देवदेवमद्रिः सुतां प्राहियतुं शशाक Ku. 1. 52. -8 of Visnu; Bg. 10. 15. -4 of Ganesa; दृष्टप्रभावो वरदो देवदेवो विनायकः Ks. 20. 55. -देवत्य a. destined for the god; Ms. 2. 189. - द्रोणी a procession with idols. -धर्मः a religious duty or office. -धानी the city of Indra; तां देवधानीं स वरुथिनीपतिर्वहिः समन्ताद्वरुधे पृतन्यया Bhag. 8. 15. 23. -धान्यम् a kind of grass-grain (Mar. देवभात). -धिष्ण्यम् a chariot of the gods (बिमान); Bhag. 10. 82. 7. -नक्षत्रम् N. of the first 14 नक्षत्रs in the southern quarter (opp. to यमनक्षत्रम्). -नदी 1 the Ganges. -2 any holy river; Ms. 2. 17. -निन्दन m. N. of the doorkeeper of Indra. -2 N. of a grammarian. -नागरा N. of the character in which Sanskrit is usually written. -नाथः Siva. -निकायः 1 'residence of gods', paradise, heaven; तं तुष्टुबुर्देवनिकायकेतवः Bhag. 10. 27. 25. -2 a host or assembly of gods; Ms. 1. 36. -निन्दकः a blasphemer, unbeliever, heretic, atheist. - निन्दा heresy, atheism.-निमोल्यम् 1 a garland remaining from a sacrifice. -निर्मित a. 'god-created', natural. -पातिः an epithet of Indra. -पादाः 'the royal feet or presence', an honorific term for a king; देवपादाः प्रमाणम्. -पशः 1 'heavenly passage', heaven, firmament दिव्यो देवपथो होष नात्र गच्छन्ति मानुषा: Mb. -2 the milky way. -पशुः any animal consecrated to a deity. -पात्रम् an epithet of Agni. -पुर, -ytl f. an epithet of Amaravatī, the city of Indra. -प्रोहितः 1 a domestic priest of the gods. -2 the planet Jupiter (बृहस्पति). -पुष्पम् cloves. -पुज्यः an epithet of Brihaspati. -प्रतिकृतिः f., -प्रतिमा an idol, the image of a deity. - সম: 'consulting deities', astrology, fortune-telling. -प्रस्त a. good-produced (water); Av. 6. 100. 2. - प्रियः 'dear to the gods', an epithet of Siva; (देवानांत्रियः an irreg. comp. meaning-1 a goat. -2 a fool, idiot like a brute breast, as in तेऽप्यतात्पर्यज्ञा देवानांत्रियाः K. P. -3 an ascetic, who renounces the world). - बार्ट: an oblation to the gods. -बाहु: 1 N. of a king in the Yadu race. -2 N. of a sage; देवबाहु: शतधनुः कृतवमेति तत्सुताः Bhag. -ब्रह्मन् m. an epithet of Narada.-ब्राह्मणः 1 a Brāhmana who lives on the proceeds of a temple. -2 a venerable Brahmana. -भक्तिः worship or service of the gods. -भवनम् 1 the heaven. -2 a temple. -8 the holy fig-tree. - भागः the northern hemisphere. - भ m. a god; (-f.) heaven. —भूमि: f. heaven; पितुः प्रदेशाः स्तव देवभूमयः Ku. 5. 45. -भूतिः f. an epithet of the Ganges. - भूयम् divinity, godhead; विदितमेव भवतां ..... परां निर्वृतिमुपेत्य देवभूयं गताः सर्वे न पूर्वपुरुषा इति Ram. Champu. - 47 m. an epithet of 1 Visnu. - 2 of Indra. -भोगः pleasure of the gods, heavenly joy; अश्रन्ति दिव्यान् दिवि देवभोगान् Bg. 9. 20. -भोज्यम् nectar. -माणः 1 the jewel of Visnu called कीस्तुम. -2 the sun--8 a curl of hair on a horse's neck; आवर्तिनः ग्रुभफल-प्रदशक्तियुक्ताः संपन्नदेवमणयो भृतरन्ध्रभागाः (अश्वाः) Si. 5. 43 N. 1. 58. -मधु n. divine honey; असौ वा आदित्यो देवमध Ch. Up. 3. 1. 1. -माद f. N. of Aditi, mother of gods. -मात्क a. having the god of rain or clouds as foster-mother', watered only by the clouds, depending on rain-water and not on irrigation, deprived of every other kind of water (as a country); देशो नद्यम्बुनृष्ट्यम्बु-संपन्नत्रीहिपालितः। स्यानदीमातृको देवमातृकश्च यथाक्रमम्॥ 🗚 🕃 cf. also वितन्वति क्षेममदेवमातृकाः (;. e. नदीमातृकाः) चिराय तिसमन् कुरवश्वकासते Ki. 1. 17. -मानकः the jewel of Vispu called कौरतुभ. -माया the Maya of gods; ते दुस्तराम-तितरन्ति च देवमायाम् Bhag. -मार्गः the air or sky. -मार्सः the eighth month of pregnancy. - मिनः a divine sage. -यजनम् 1 a sacrificial place, a place where a sacrifice is performed; ततस्ते देवयजनं ब्राह्मणाः स्वर्णलाङ्गलैः (कृष्वा) Bhag. 10. 74. 12. देवयजनसंभवे सीते U. 4. -2 a place of worship; मण्डलं देवयजनं दीक्षासंस्कार आत्मनः Bhag. 12.11.17. -यजि a. making oblations to gods. -यज्ञ: a sacrifice to the superior gods made by oblations to fire, or through fire to the gods; (one of the five daily sacri fices of a Brāhmaṇa; see Ms. 3. 81, 85 and पश्चा also). -यज्यम्, -यज्या a sacrifice. -यात्रा 'an idolprocession,' any sacred festival when the idols are carried in procession; केनापि देवयात्रागतेन सिद्धादेशेन साधुनी